

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1TdoV/16/2017
Identifikačné číslo spisu: 9515100241
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Libor Duľa
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:9515100241.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Libora Duľu, JUDr. Štefana Micháliku, JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Pavla Farkaša, v trestnej veci obvineného MVDr. K. K. pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v jednočinnom súbahu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák., na neverejnom zasadnutí konanom 24. januára 2019 v Bratislave o dovolaní obvineného proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. januára 2017, sp. zn. 5 To 10/2016, v spojení s rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného MVDr. K. K. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „ŠTS“) z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015, bol obvinený MVDr. K. K. uznaný za vinného zo spáchania zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v jednočinnom súbahu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že

dňa 01. júla 2015 v čase od 12:15:30 hod. do 12:17:36 hod. na hraničnom priechode medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou vo Vyšnom Nemeckom, okres Sobrance, ako colník služobne zaradený na Colnom úrade Michalovce na pobočke Colného úradu Vyšné Nemecké, počas výkonu služby pri kontrole autobusu s ECV T., patriaceho prepravnej spoločnosti I., si od vodiča tohto autobusu N. J. vyžiadal a prijal peniaze vo výške 10 eur a 250 ukrajinských hrivien ako úplatok pod zámienkou, že po vykonaní colnej kontroly prepustí z colného priestoru na územie Slovenskej republiky opracované drevené dosky aj bez predloženia obvineným skôr požadovaného „fytodokladu“, ktoré si N. J. zakúpil na Ukrajine, čím porušil ustanovenie § 44 ods. 3 písm. a), f), g), ods. 6 zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov.

Obvinený bol za to odsúdený podľa § 329 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. j), § 37

písm. h), § 41 ods. 1 Tr. zák. k úhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 56 ods. 1 Tr. zák. súd obvinenému uložil tiež peňažný trest vo výške 300 eur s tým, že zaplatená suma peňažného trestu podľa § 57 ods. 2 Tr. zák. pripadá štátu, pričom pre prípad úmyselného zmarenia výkonu tohto mu bol podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. ustanovený náhradný trest odňatia slobody v trvaní 1 mesiaca.

Napokon podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. bol obvinenému uložený i trest zákaz činnosti vykonávať funkciu colníka, ako aj trest zákazu činnosti súvisiacej s výkonom funkcie verejného činiteľa na dobu 3 rokov.

Proti vyššie citovanému prvostupňovému rozsudku - všetkým jeho výrokom - podal obvinený odvolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na verejnom zasadnutí konanom 12. januára 2017, uznesením, sp. zn. 5 To 10/2016, podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol.

Dňa 03. októbra 2017 bolo ŠTS doručené dovolanie obvineného MVDr. K. K., podané prostredníctvom ním zvoleného obhajcu Mgr. JUDr. Zoltána Perhácsa, PhD., a smerujúce proti naposledy označenému uzneseniu odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom ŠTS z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015, keď ako dovolacie dôvody boli označené dôvody uvedené pod písm. c) („zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu“) a písm. i) („rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“) § 371 ods. 1 Tr. por. Pokiaľ ide o jednotlivé uplatnené dovolacie námietky, ktorými obvinený odôvodňuje naplnenie skôr zmieňovaných dovolacích dôvodov, tieto uvádza dovolací súd nižšie, kde sa s nimi súčasne i podrobne vysporiada.

Obvinený s poukazom na ním uvádzané skutočnosti záverom podaného dovolania navrhol, aby dovolací súd:

- i) podľa § 386 ods. 1 Tr. por. rozsudkom vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu z 12. januára 2017, sp. zn. 5 To 10/2016, bol porušený zákon v ustanoveniach § 317 ods. 1, § 2 ods. 1, ods. 2, ods. 4, ods. 10, ods. 12 Tr. por. a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v jeho neprospech;
- ii) podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako i rozsudok ŠTS z 29. marca 2016, sp. zn. BB-3T/38/2015;
- iii) podľa § 388 ods. 1 Tr. por. vec prikázal ŠTS na opätovné prerokovanie a rozhodnutie v potrebnom rozsahu, avšak v zmysle § 388 ods. 2 Tr. por. v inom zložení senátu.

Obvinený zároveň dovolací súd požiadal o prerušenie výkonu trestu odňatia slobody (§ 380 ods. 4 Tr. por.), uloženého mu napadnutými rozhodnutiami, a to až do rozhodnutia o samotnom podanom dovolaní.

K podanému dovolaniu sa písomne vyjadrila prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, a to v tom zmysle, že dotknutý prvostupňový rozsudok v spojení s uznesením odvolacieho súdu považuje za zákonný, a preto s dôvodmi dovolania v celom rozsahu nesúhlasí.

Najvyšší súd ako súd dovolací v zmysle § 378 Tr. por. vec predbežne preskúmal a dospel k záveru, že dovolanie obvineného nie je potrebné odmietnuť z formálnych dôvodov [§ 382 písm. a), písm. b), alebo písm. d) až písm. f) Tr. por.]. Zároveň však zistil, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 (ods. 1) Tr. por., a preto podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Úvodom je nutné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom

poriadku je zrejme, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších. Tie sú ako dovolacie dôvody výslovne uvedené v § 371 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi ustanovenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka potom viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., k tomu je dôležité poznamenať - tak ako to napokon najvyšší súd už stabilne zdôrazňuje v rámci svojej rozhodovacej činnosti - že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (viď k tomu bližšie R 120/2012).

A napokon vzhľadom na obsah posudzovaného dovolania úvodom dovolací súd tiež zdôrazňuje, že v rámci dovolacieho konania konaného na podklade dovolania obvineného nemôžu byť predmetom prieskumu dovolacieho súdu samotné skutkové zistenia, ku ktorým dospeli vo veci konajúce súdy nižšieho stupňa (výnimkou je v danom smere len dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), ako je to zrejme z dikcie § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Tr. por. Alebo inými slovami, námietky obvineného smerujúce voči konečným skutkovým zisteniam a záverom (namietajúce ich správnosť či úplnosť) sú z pohľadu dovolacieho konania irelevantné, keďže pre dovolací súd je záväzný skutok tak, ako bol tento ustálený zo strany dotknutých súdov nižšieho stupňa - ten nemôže nijako meniť, ani dopĺňať.

In concreto, pokiaľ ide o jednotlivé v podanom dovolaní uplatnené výhrady:

§. Obvinený označil súdmi nižšieho stupňa ustálenú právnu kvalifikáciu skutku ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. za nesprávnu predovšetkým z dôvodu, že ho postihuje dvakrát za to isté konanie (ten istý skutok). Ako zdôraznil v danej súvislosti ďalej, tá istá skutočnosť nemôže byť totiž jednak zákonným znakom základnej skutkovej podstaty a jednak aj okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby pri inej skutkovej podstate v prípade, že ide o jeden skutok. Keďže teda znak „verejný činiteľ“ bolo možné použiť v jeho prípade správne len raz, malo byť jeho konanie právne kvalifikované buď len ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods.1, ods. 2 Tr. zák. (1/ alt.) alebo ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. (2/ alt.). A zároveň tým, že použitie kvalifikačných znakov súd prvého stupňa podľa názoru obvineného nijako nezdôvodnil, zaťažil tak svoje rozhodnutie i znakom nepreskúmateľnosti.

Vo vzťahu k právnej kvalifikácii obvinený následne v ďalšej časti odôvodnenia podaného dovolania tiež namietal, že táto navyše ani nezodpovedá vykonanému dokazovaniu, či právnenému záveru vyslovenému vo výroku prvostupňového rozsudku. Ak totiž vodič autobusu nemusel predložiť „fytodoklad“ a on túto povinnosť z dôvodu, aby ho uviedol do omylu, podľa názoru oboch súdov len predstieral, bolo na mieste uvažovať o posúdení jeho konania podľa § 221 Tr. zák., čo by sa premietlo v jeho prospech aj v rovine ukladania trestu. Obvinený má pritom za to, že v prípade predmetnej právnej chyby ide o „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“ - § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., keď sekundárne má byť v danej námietke obsiahnutý aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., keďže podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť nielen obhajovanie práv obvineného tak, aby boli v konaní objasnené i všetky skutočnosti svedčiacie v jeho prospech, ale aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní tiež

prihliadalo, t. j. najmä aby nevinná osoba nebola odsúdená a páchatel' bol odsúdený len za to, čo spáchal.

Z vyššie uvedenej argumentácie možno „vyselektovať“ v podstate dva či tri „druhy“ námietok, ktoré obvinený subsumuje pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. a sčasti aj pod § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. - čo však nie je relevantné, ako bolo zdôraznené vyššie, keďže dovolací súd je viazaný vecnými námietkami a nie ich subsumpciou pod právne dôvody (odhliadnuc od toho, že jedna a tá istá namietaná skutočnosť môže byť podradená len pod jeden dovolací dôvod, ak prichádzajú do úvahy viaceré, pod ten, ktorý má vo vzťahu k inému postavenie lex specialis).

Konkrétne obvinený namieta, že: i/ vykonaná právna kvalifikácia neprichádza v prípade jedného skutku do úvahy ani len v teoretickej rovine (prichádzala by do úvahy iba pri viacčinnom súbahu), keďže bol v jeho prípade dvakrát použitý znak „verejný činiteľ“; ii/ právna kvalifikácia nezodpovedá vykonanému dokazovaniu (či právnomu záveru vyslovenému vo výroku rozsudku), keď správne malo byť jeho konanie - pre predstieranie potreby „fytodokladu“ - posúdené ako trestný čin podvodu; iii/ použitie kvalifikačných znakov nebolo zo strany súdu prvého stupňa nijako zdôvodnené, a teda je v danom ohľade nepreskúmateľné.

Ak ide o poslednú uvádzanú skutočnosť (dovolací súd považuje za logické odpovedať smerom od poslednej k prvej námietke), tak k tomu je v prvom rade potrebné uviesť, že s poukazom na § 371 ods. 7 Tr. por. namietať v dovolaní len samotné odôvodnenie nie je prípustné (len na okraj možno poznamenať, že obvinený pomerne často, teda presnejšie aj v iných súvislostiach v rámci svojho dovolania argumentuje poukazom na údajné nedostatočné odôvodnenie). Napriek tomu ale treba hneď zároveň dodať, že vôbec nie je pravdou, že by v posudzovanej veci nebola zdôvodnená použitá právna kvalifikácia (obe rozhodnutia tu pritom treba vnímať ako celok), práve naopak - ako však bude zrejme z neskôr uvedeného, použitá právna kvalifikácia bola v niečom nesprávna, čo však argumentačne „doplní“ dovolací súd.

Čo sa týka námietky ohľadne údajného potrebného zvažovania právneho posúdenia konania podľa § 221 Tr. zák. (podvod), táto je rovnako neopodstatnená, resp. presnejšie nepodložená skutkovými závermi zo strany konajúcich súdov nižšieho stupňa. Dané ustanovenie poskytuje subsidiárnu ochranu (z pohľadu Trestného zákona) oproti použitej právnej kvalifikácii, keď práve predstieranie inak nepotrebného „fytodokladu“ na prepustenie opracovaných drevených dosiek z colného priestoru na územie Slovenskej republiky pri colnej kontrole vykonávanej obvineným znamenalo jednak vytvorenie „priestoru“ na vypytanie si úplatku (§ 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák.) a bolo zároveň porušením jeho zákonných povinností, vyplývajúcich mu z príslušného služobného predpisu, teda zákonu odporujúcim výkonom právomoci [§ 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák.].

Konanie obvineného tak bolo posúdené správne ako naplňajúce tak znaky trestného činu prijímania úplatku (a to i s použitím kvalifikačného znaku spáchania činu „ako verejný činiteľ“), ako aj trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa, ktoré obe skutkové podstaty „najpresnejšie“ vystihujú konanie obvineného - toto poskytuje podklad pre záver o naplnení všetkých znakov daných skutkových podstat.

A napokon, ak ide o otázku správnosti v danom prípade súdmi použitej právnej kvalifikácie - vzhľadom na nimi ustálené skutkové závery, k tomu už dovolací súd vyššie naznačil, že táto bola v určitom smere nesprávna. Zmieňovaná nesprávnosť pritom spočíva konkrétne v nesprávnom posúdení ustáleného konania ako jedného skutku, keď však v skutočnosti išlo o skutky dva (dve charakterovo rôznorodé konania, hoci aj z časového hľadiska bezprostredne neoddeliteľné), ktoré bolo potrebné právne kvalifikovať ako 1/ zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a 2/ prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. - spáchané teda vo viacčinnom a nie jednočinnom súbahu.

Najskôr vo všeobecnosti k ostatne uvedenému záveru.

Ak verejný činiteľ koná spôsobom uvedeným v § 326 ods. 1 písm. a) až c) Tr. zák. a zároveň (navyššie) za také zneužívanie svojej právomoci prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, ide nielen o spôsobenie dvoch rôznych (aj keď vecne nadväzujúcich) následkov, definovaných v dvoch rôznych ustanoveniach osobitnej časti Trestného zákona, ale aj o dve rôzne, kvalitatívne odlišné (aj keď vecne nadväzujúce) konania, ktoré k spôsobeniu dotknutého kauzálneho následku diferencovane smerujú; to platí aj v prípade, ak sa tieto konania chronologicky prekrývajú. V popísanej situácii ide o viacčinný súbeh (spáchanie samostatnými skutkami) prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 [písm. a) až c)] Tr. zák. (eventuálne aj v spojení s niektorou z okolností, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby podľa odsekov 2 až 4 tohto ustanovenia, keď by už išlo o zločin) so zločinom prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. (eventuálne aj v spojení s okolnosťou podľa odseku 3 tohto ustanovenia).

Ak verejný činiteľ prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom svojej právomoci, pričom sa zároveň (navyššie) nedopustí iným spôsobom (iným konaním) porušenia svojich funkčných povinností, je potrebné toto jeho konanie, resp. (len jeden) skutok kvalifikovať výlučne ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák.; v takom prípade má naposledy označené ustanovenie vzťah špeciality (lex specialis) k ustanoveniu § 326 ods. 1 Tr. zák. (ktoré je vo vzájomnom vzťahu subsidiarity ako lex generalis), jednočinný súbeh týchto trestných činov je teda v popísanej situácii vylúčený.

S ohľadom na posledne uvedené je žiaduce poukázať i na súvisiace závery, vyplývajúce z rozsudku najvyššieho súdu z 24. februára 2014, sp. zn. 2 To 12/2013, publikovaného v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 21/2015, kde o. i. najvyšší súd zdôraznil, že trestný čin prijímania úplatku podľa § 329 Tr. zák., spočívajúci v prijatí, požadovaní alebo prijatí sľubu úplatku v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu nemusí byť spojený s porušením povinnosti páchatela, ktorá vyplýva z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, ako je tomu pri trestnom čine prijímania úplatku podľa § 328 Tr. zák. (I/)

Najvyšší súd sa tiež v danom rozhodnutí judikatúrne vyjadril v tom smere, že ak ide o vyššie uvedené súvislosť s obstarávaním vecí všeobecného záujmu, táto je v zmysle § 329 ods. 1 Tr. zák. daná vždy vtedy, ak páchateľ bez právneho titulu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť materiálnu alebo inú protislužbu za svoje predchádzajúce, prebiehajúce alebo nasledujúce konanie pri obstarávaní určitej veci (vecí) všeobecného záujmu. Také obstarávanie totiž nie je spojené so vznikom akéhokoľvek nároku na plnenie peňažnej alebo nepeňažnej povahy (úplatok v zmysle § 131 ods. 3 Tr. zák.), mimo právneho režimu odmeňovania toho, kto obstarávanie dotknutých vecí všeobecného záujmu z dôvodu svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie vykonáva (II/).

Vo vzťahu k vyššie zdôrazneným záverom ohľadne (zjednodušene povedané) viacčinného súbehu dotknutých trestných činov považuje potom dovolací súd za vhodné na danom mieste („analogicky“) poukázať i na iné svoje, už judikované rozhodnutie (R 46/2013), dotýkajúce sa konkrétne viacčinného súbehu trestných činov kupliarstva a vydierania, keď tu konkrétne najvyšší súd ako súd dovolací uviedol nasledovné:

Pod pojmom „skutok“ treba rozumieť udalosť vo vonkajšom svete vyvolanú aktívnym alebo pasívnym prejavom vôle páchatela (t. j. konaním), ktoré sa stáva trestným činom, ak vyčerpáva znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona.

Ak v priamej príčinnej súvislosti boli dvoma rôznymi, kvalitatívne odlišnými, aj keď v rovnakom časovom období vykonanými konaniami páchatela spôsobené dva rôzne následky, ide o viacčinný súbeh (reálnu konkurenciu) trestných činov. Preto v prípade zvedenia a zjednania ženy na vykonávanie prostitúcie a koristenia z nej páchatelom ide o odlišné konanie od jeho ďalšieho konania spočívajúceho vo vyhrázaní sa tejto žene usmrtením, ak inej osobe také (t. j. v kupliarstve spočívajúce) konanie páchatela, ako aj vlastnú prostitúciu, oznámi, a teda ide o viacčinný (rôznorodý) súbeh trestných činov kupliarstva (§ 367 Tr. zák.) a vydierania (§ 189 Tr. zák.).

Typickým príkladom kvalitatívne odlišného, aj keď časovo sa prekrývajúceho konania, sú trváce trestné činy, kde udržiavanie protiprávneho stavu napr. neplnením si vyživovacej povinnosti alebo nelegálnym držaním zbrane (pri nedovolenom ozbrojovaní) nie je s páchaním iných trestných činov tým istým páchatelom v dotknutom období v jednočinnom súbehu.

Všeobecné právno-kvalifikačné závery, z ktorých vyplýva, že správne malo byť v posudzovanej veci konanie obvineného posúdené ako viacčinný súbeh zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. sú odlišné od tých, ku ktorým dospel najvyšší súd v uznesení z 5. júna 2008, sp. zn. 1 Toš 16/2007 (publikované pod R 60/2008), keď uviedol, že jednočinný súbeh trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1, ods. 2 Tr. zák. v znení účinnom do 31. januára 2005 (teraz § 329 ods. 1 ods. 2 Tr. zák.) s trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 31. januára 2005 (teraz § 326 ods. 1 Tr. zák.) je možný za predpokladu, že verejný činiteľ, ktorý v súvislosti s výkonom svojej právomoci prijal úplatok, zároveň poruší svoje povinnosti spôsobom a za podmienok stanovených v ustanovení § 158 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 31. januára 2005 (teraz § 326 ods. 1 Tr. zák.).

V odôvodnení daného rozhodnutia sa pritom nič bližšie k daným záverom neuvádza, a teda, že prečo by malo ísť práve o jednočinný a nie o viacčinný súbeh. Tu však treba zdôrazniť aj okolnosť, že rozlišovanie jednočinného a viacčinného súbehu nemalo pri aplikácii Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2005 aspekty potreby dôraznejšieho rozlíšenia týchto inštitútov, vyplývajúcich podľa aktuálnej právnej úpravy z ustanovení § 38 ods. 2 až 4 a § 41 ods. 2 Tr. zák. - išlo „len“ o výber prísnejšieho trestného činu a pričítanie prítážujúcej okolnosti spáchania viacerých trestných činov, bez priameho vplyvu na výšku trestnej sadzby podľa ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona jednak pri tzv. asperácii (kde je dominantným prvkom viacčinnosť súbehu trestných činov), a jednak podľa pomeru poľahčujúcich a prítážujúcich okolností (teda nebolo natoľko významné, ak miernejšia právna kvalifikácia pri jednočinnom súbehu trestných činov pre nemožnosť kvalifikačnej duplicity ubudla).

Pokiaľ ide o rozlišovanie súbehu na jednočinný a viacčinný (ich následné delenie na súbeh rovnorodý alebo rôznorodý v rámci oboch typov je pritom aktuálne pre účely daného rozhodnutia irelevantné), z teórie trestného práva ako i súdnej praxe vyplýva nasledovné:

Jednočinný súbeh (tiež ideálna či formálna konkurencia) sa od viacčinného súbehu (tiež reálna či materiálna konkurencia) odlišuje v tom, že kým v prípade jednočinného súbehu bolo jedným skutkom spáchaných viac trestných činov, v prípade viacčinného súbehu bolo viac trestných činov spáchaných viacerými skutkami. V jednotlivom prípade môže ísť pritom zároveň o súbeh viacčinný i jednočinný.

Momentom, ktorý delí páchatelove konanie na rôzne skutky, je konanie vyvolávajúce následok (následky) závažný z hľadiska trestného práva, ktorý páchatel spôsobil alebo chcel spôsobiť.

Za jeden skutok možno považovať len tie prejavy vôle páchatel'a navonok, ktoré sú pre tento následok kauzálne, pokiaľ sú zahrnuté jeho zavinením (R 8/1985). Podstata skutku spočíva teda v konaní a následku, ktorý ním bol spôsobený.

Ak je v „hre“ viac spôsobených následkov významných z hľadiska trestného práva hmotného, ide o jeden skutok vtedy, pokiaľ všetky následky boli spôsobené aspoň sčasti jedným konaním, rovnako významným z hľadiska trestného práva hmotného (R 5/1998).

Jednočinný súbeh trestných činov je charakterizovaný jedným konaním páchatel'a, ktorým sú (v rámci dotknutého skutku) vyvolané dva rôzne následky. Také následky teda nie sú totožné právne ani fakticky (z hľadiska faktických okolností, ktoré sú kvalifikačným podkladom). (R 98/2018 - II/)

Vychádzajúc z už skôr uvedeného možno uzavrieť, že tak ako je potrebné odlišovať pojem skutok

(definuje teória a prax) od trestného činu (definuje Trestný zákon), je taktiež potrebné pojem skutok odlišovať od konkrétneho skutkového deja, pretože skutok je abstrakciou a súčasne elimináciou (vydelením) trestnoprávne relevantnej časti prebehnutého skutkového deja.

Pre správnu právnu kvalifikáciu toho - ktorého trestnoprávne relevantného konania je potom teda v prvom rade potrebné rozhodnúť, či ide o skutok jeden alebo dva (prípadne viac). Po vyriešení danej otázky je následne druhou otázkou kvalifikácia skutku, resp. jednotlivých skutkov z hľadiska Trestného zákona.

Zatiaľ čo, zjednodušene povedané, pod jednočinným súbehom treba rozumieť jedno charakterovo rovnorodé (homogénne) konanie páchatel'a, ktorým sú vyvolané dva alebo viaceré rôzne následky, viacčinný súbeh predpokladá dve alebo viac kvalitatívne odlišných konaní páchatel'a - hoci aj časovo sa prekrývajúcich a vecne súvisiacich, ktoré sú príčinou dvoch alebo viacerých rôznych následkov. Nemožno pritom nepodotknúť, že v praxi sú celkom nepochybne prevažujúce práve prípady viacčinných súbehov, kedy jednotlivé samostatné skutky tvoria „časovo oddelené“ (chronologicky po sebe nasledujúce) konania páchatel'a. V samotnej teórii trestného práva sú potom takéto prípady uvádzané výlučne v súvislosti s vymedzením viacčinného súbehu.

Vo vzťahu k následku treba potom dodať, že tento sa môže prejaviť buď v porušení alebo ohrození záujmu chráneného Trestným zákonom, a to spôsobom tam uvedeným. Následok sa teda týka (individuálneho) objektu. Rozdielny je potom následok nielen, keď smeruje proti rôznym druhovým objektom, ale tiež keď smeruje proti jednému druhovému objektu (v širšom ponímaní, zodpovedajúcom celkovej systematike osobitnej časti Trestného zákona, pričom je potrebné zohľadniť i možnú kumuláciu objektov), avšak chránenému rôznymi skutkovými podstatami v rôznych smeroch, čím je objekt z hľadiska právnej úpravy (ochrany) ďalej rozčlenený, resp. individualizovaný - v takom prípade sú dotknutým konaním spôsobené rôzne právne významné následky, z ktorých jeden nie je podmnožinou druhého, čo by vylučovalo jednočinný súbeh na báze vzťahu špeciality a subsidiarity.

Typicky ak páchatel' znásilní svoju dcéru, spácha jedným konaním (skutkom) trestný čin znásilnenia a trestný čin súložie medzi príbuznými, kde primárnym druhovým objektom je ľudská dôstojnosť, ktorá je v druhom diely druhej hlavy osobitnej časti Trestného zákona chránená z viacerých navzájom sa nevyklučujúcich aspektov.

Naopak trestný čin znásilnenia je v pomere špeciality k trestnému činu vydierania, pri ktorom násilné donútenie ženy k súložiu je (jedným homogénnym) konaním, ktoré ak by nebolo chránené ustanovením § 199 Tr. zák., mohlo by sa podradiť pod ustanovenie § 189 Tr. zák., ktoré chráni slobodu rozhodovania osoby v ostatných prípadoch (než je rozhodovanie ženy o svojom sexuálnom živote), má teda vo vzťahu k objektu ochrany povahu subsidiarity, čo vylučuje jednočinný súbeh trestných činov.

Napokon, pokiaľ ide o „účinky“ súbehu, tieto sa prejavujú tak v hmotnoprávnej oblasti (predovšetkým pri vymeriavaní trestu), ako i rovne trestného práva procesného. Nie je pritom predmetom daného rozhodnutia sa k všetkým týmto účinkom bližšie vyjadrovať.

Konkrétne ešte s prihliadnutím na okolnosti posudzovanej veci.

Zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. sa dopustí ten, kto v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok a spácha čin ... ako verejný činiteľ.

Prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. sa dopustí verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu.

Samostatným konaním je výkon colnej kontroly sprevádzaný mystifikáciou osoby podrobenej takej

kontrole [§ 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák.], ako predpolie špecifického konania, spočívajúceho v žiadosti o úplatok a jeho prevzatí (§ 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák.).

Konanie obvineného MVDr. K. K., ktoré teda v skutočnosti tvorili dva skutky, obsahuje všetky obligatórne znaky oboch vyššie citovaných skutkových podstát. Prijatie úplatku verejným činiteľom je okolnosťou, ktorá má osobitný charakter, odlišný od výkonu právomoci verejným činiteľom v rozpore so zákonom, v dôsledku čoho nenastáva (by nenastala) zakázaná skutková ani právna duplicita, teda jednak dvojité odsúdenie za ten istý skutok, a jednak kvalifikačné prekrytie tvrdené dovolateľom (čo by bolo v konečnom dôsledku v rozpore s ustanovením § 38 ods. 1 Tr. zák., ktoré vyjadruje kvalifikačné obmedzenie trestnosti činu a je ho v dotknutom smere potrebné vykladať aj ako nemožnosť súčasného použitia tej istej okolnosti v jednej zo základných skutkových podstát a zároveň aj ako okolnosti podmieňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby vo vzťahu k inej základnej skutkovej podstate pri jednočinnom súbehu trestných činov, teda nie len pri „monokvalifikácii“). K tejto problematike sa aktuálne vyjadril najvyšší súd aj v judikatúre (R 29/2018, tiež stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované pod R 116/2012).

Len ako obiter dictum - mimochodom povedané (keďže to výslovne obvinený v podanom dovolaní nenamietal), na margo posledne uvedeného záveru, ako i z hľadiska komplexnosti a tiež v nadväznosti na už vyššie uvedené, považuje dovolací súd za dôležité zdôrazniť ešte niekoľko skutočností, a síce:

Žiadanie a prijatie úplatku obvineným ako súčasť objektívnej stránky trestného činu podľa § 329 Tr. zák. predstavuje zároveň cieľ a rovnako motív jeho konania („v úmysle zadovážiť sebe neoprávnený prospech“), ktorý je ako súčasť subjektívnej stránky obligatórne požadovaný pre naplnenie znakov skutkovej podstaty druhého dotknutého trestného činu (§ 326 Tr. zák.). Nejde tu však opäť o duplicitu, nakoľko ide o rozdielne skutky, ktoré majú (len) uvedenú motivačnú nadväznosť. Nešlo by však ani o kvalifikačnú duplicitu pri jednom skutku, keď je v základnej skutkovej podstate cieľ konania páchatel'a vyjadrený len všeobecne a abstraktne (tu škoda ako ujma, resp. prospech pre páchatel'a alebo inú osobu), a tomu zodpovedajúca konkretizovaná okolnosť môže byť okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby [napr. zneužívanie právomoci na účel sťaženia uplatnenia základných práv a slobôd podľa § 326 ods. 1, ods. 3 písm. c) Tr. zák.].

Rovnako platí, že individualizovaný objekt oboch trestných činov sa neprekrýva, čo vyplýva zo znenia dotknutých skutkových podstát a vyššie uvedeného výkladu (korupcia pri obstarávaní vecí verejného záujmu je postihovaná osobitne a paralelne s porušovaním zákonných povinností pri výkone právomoci verejného činiteľa, ale aj v prípade, ak bol taký výkon v súlade so zákonom). Nejde teda o duplicitu skutkovú, a nešlo by o ňu ani kvalifikačne, v prípade jednočinného súbehu.

„Zneužitie právomocí“ (§ 326 Tr. zák.) zo strany obvineného spočívalo v tom, že tento ako colník („verejný činiteľ“) pri vykonávaní dotknutej colnej kontroly porušil svoje zákonné povinnosti, a síce povinnosti uvedené pod písm. a) a g) odseku 3 § 44 zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 200/1998 Z. z.“), keďže túto nevykonával riadne (bezchybne), ale žiadal od kontrolovanej osoby doklady zákonom [§ 12 ods. 1 a contrario zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, tiež s poukazom na § 2 písm. c) až e) daného zákona] nepožadované pre prepustenie tovaru (konkrétne opracovaných dosiek) z colného priestoru na územie Slovenskej republiky, aby si tak vytvoril „priestor“ pre vypýtanie si úplatku (motív).

Podľa § 44 ods. 3 zákona č. 200/1998 Z. z. colník je povinný

- a) plniť svedomite úlohy, ktoré sú uložené ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj úlohy uložené rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených, ak bol s nimi riadne oboznámený,
- g) v štátnej službe i mimo štátnej služby zdržať sa konania, ktoré by mohlo narušiť vážnosť finančnej správy alebo ohroziť dôveru k finančnej správe.

Porušenie ďalších povinností uvádzaných v ustálenej skutkovej vete (nesprávne jednej a nie teda dvoch) súdu nižšieho stupňa, a síce obsiahnutých pod písm. f) odseku 3 a v odseku 6 § 44 zákona č. 200/1998 Z. z. už pritom nie je z hľadiska naplnenia zákonných znakov prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa relevantné, a to z dôvodu kvalifikačnej duplicity, zodpovedajú však skutkovej podstate trestného činu prijímania úplatku, ktorá mala byť aplikovaná na samostatný skutok.

Podľa § 44 ods. 3 písm. f) zákona č. 200/1998 Z. z. colník je povinný zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k stretu dôležitého záujmu štátnej služby s osobnými záujmami, najmä nezneužívať informácie získané v súvislosti s výkonom štátnej služby na vlastný prospech alebo na prospech iného,

Podľa § 44 ods. 6 zákona č. 200/1998 Z. z. colník nesmie vykonávať podnikateľskú činnosť alebo inú zárobkovú činnosť, sprostredkovať obchodný styk so štátom, s obcou alebo s vyšším územným celkom, požadovať alebo prijímať dary alebo výhody, alebo navádzať iného, aby poskytol dar alebo určitú výhodu, zvyhodňovať blízke osoby pri vykonávaní štátnej služby a byť členom správnych alebo kontrolných orgánov právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť.

Záverom k tomu dovolací súd uvádza, že na podklade dovolacej námietky obvineného síce v posudzovanej veci zistil právno-kvalifikačné pochybenie zo strany súdov nižšieho stupňa, keďže konanie obvineného malo byť správne právne posúdené ako viacčinný súbeh zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák., avšak vysloveniu naplnenia dotknutej chybe zodpovedajúceho dôvodu dovolania - § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. - mu bráni ustanovenie § 385 ods. 2 Tr. por., v zmysle ktorého nie je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania (vecnými dovolaciami námietkami), ak by tieto boli v neprospech obvineného a dovolanie je podané v prospech obvineného (obvinený pritom môže podať dovolanie vždy len vo svoj prospech).

Posúdenie konania ako viacčinný súbeh - oproti jednočinnému súbehu je nepochybne v neprospech obvineného, keď zjavný je predovšetkým tomu zodpovedajúci následok v podobe nevyhnutnosti použitia tzv. asperačnej zásady uvedenej v § 41 ods. 2 Tr. zák. („ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu. ...“).

V posudzovanej veci bol obvinenému ukladaný úhrnný trest odňatia slobody (na samej spodnej hranici rozmedzia) podľa § 329 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 41 ods. 1 Tr. zák., a teda v sadzbe od 5 do 12 rokov.

Konkrétny hmotnoprávny dopad posúdenia konania obvineného ako viacčinný súbeh by bol pri ukladaní trestu taký, že by mu bolo potrebné ukladať (tzv. „zvýšený“) úhrnný trest odňatia slobody podľa § 329 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 3, ods. 8, § 36 písm. j), § 41 ods. 2 Tr. zák., čo by po príslušných úpravách trestnej sadzby za trestný čin prísnejšie trestný (k tomu viď tiež R 32/2009) - najskôr podľa § 38 ods. 3 Tr. zák. (zníženie hornej hranice o jednu tretinu - pre prevahu poľahčujúcich okolností v pomere 1:0) s použitím odseku 8 daného ustanovenia a potom podľa § 41 ods. 2 Tr. zák. (zvýšenie hornej hranice o jednu tretinu) - znamenalo, že súd by musel ukladať trest odňatia slobody v rozmedzí od 5 rokov do 12 rokov 10 mesiacov a 20 dní.

Len na okraj, prihliadnúť na príťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. h) Tr. zák. („spáchal viac trestných činov“) by pri ukladaní trestu za použitia tzv. asperačnej zásady už nebolo možné s ohľadom na § 38 ods. 1 Tr. zák., aj keď okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby je obsiahnutá v ustanovení všeobecnej časti Trestného zákona (§ 41 ods. 2 Tr. zák.). (viď stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované pod R 1/2011).

§ Obvinený poukázal na to, že napadnuté rozhodnutia sú založené fakticky len na jedinom priamom

usvedčujúcom dôkaze, a to výpovedi svedka N. J., ktorú nebolo možné podrobiť testu hodnovernosti (keďže priamym účastníkom údajného korupčného skutku nebol okrem menovaného svedka a jeho nikto iný, pričom ich tvrdenia sú navzájom si odporujúce) a ktorá navyše obsahuje i skutkové medzery, nepresnosti a protirečenia. Obvinený tiež poznamenal, že pokiaľ ide o pojmový znak „vyžiadal“, tento nebol nijako preukázaný, pričom súdy rovnako vôbec neskúmali, kto bol iniciátorom údajného korupčného správania, čo by malo vplyv na závažnosť jeho konania, a tým aj na posúdenie viny a trestu. Ako k tomu bolo zdôraznené záverom, v prípade, ak sú o otázke viny pochybnosti, ktoré nemožno rozptýliť dôkazmi, obvineného nemožno odsúdiť, ale treba naopak s poukazom na pravidlo in dubio pro reo rozhodnúť v jeho prospech a spod obžaloby ho oslobodiť.

Námietky zhrnuté v danom bode majú spoločné to, že všetky sú skutkového charakteru, a teda z pohľadu daného dovolacieho konania sú irelevantné. To, na akých dôkazoch konajúce súdy založilo svoje rozhodnutie a či ich považovali za postačujúce z hľadiska dokázania viny obvineného, je vecou ich úvahy, keď je zároveň plne v ich réžii hodnotenie dôkazov v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 12 Tr. por. Hodnotenie dôkazov z pohľadu ich vierohodnosti (len na okraj možno podotknúť, že z napadnutých rozhodnutí vyplýva, prečo súdy uverili práve výpovedi svedka N. J., a nie obvineného, resp. inak, z akých dôvodov považovali túto za hodnovernú) je na rozdiel od hodnotenia dôkazov z hľadiska ich zákonnosti nepodraditeľné (pre skutkovú povahu) pod žiadny z do úvahy prichádzajúcich dôvodov dovolania. Tiež to, či niektoré skutkové okolnosti relevantné z hľadiska použitej právnej kvalifikácie boli podľa názoru obvineného (dostatočne) preukázané vykonaným dokazovaním, je pritom otázka rovnako celkom zjavne skutková - skutkové závery, ku ktorým dospeli súdy nižšieho stupňa sú však pre dovolací súd záväzné, ako už aj bolo zdôraznené úvodom odôvodnenia daného rozhodnutia.

Záverom tejto časti už len dovolací súd dodáva, že obvinený akoby si nebol vedomý rozlíšenia toho, čo je námietka smerujúca voči skutkovým zisteniam a záverom súdov nižšieho stupňa, keďže z úvodu odôvodnenia ním podaného dovolania vyplýva, že je si vedomý irelevantnosti daných námietok. Obvinený totiž v podanom dovolaní v danej súvislosti o. i. (doslovne) uviedol: „... napriek tomu, že nesúhlasím so skutkovými zisteniami ustálenými všeobecnými súdmi, som si vedomý, že pred dovolacím súdom ich nemôžem úspešne namietať, pretože dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorý je určený k náprave v zákone výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných pochybení. Neslúži teda k revízií a náprave skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. ...“

§ V kontexte uloženého trestu obvinený najskôr vo všeobecnosti uviedol, že keďže trest je právnym následkom trestného činu, musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionality trestu). Takáto primeranosť trestu má byť pritom uplatňovaná aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Obvinený tiež upozornil na ustanovenie § 34 Tr. zák., predovšetkým potom jeho odseky 1 a 4, ktorých porušenie je podľa jeho názoru nutné subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Pokiaľ ide potom o jemu uložený trest odňatia slobody (hoci aj na samej spodnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby) vo výmere 5 rokov, tento zjavne svedčí o nezohľadnení posledne uvedených ustanovení v jeho trestnej veci - ide o trest neprimerane prísny s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu.

Obvinený v danej súvislosti navyše ďalej zdôraznil, že súd prvého stupňa nijako a odvolací súd jasným a zrozumiteľným spôsobom vo svojom rozhodnutí nezdôvodnil, prečo v jeho prípade neprichádzalo do úvahy uloženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby podľa § 39 ods. 1 Tr. zák., keď takéto nedostatočné odôvodnenie (v súvislosti s aplikovaním posledne zmieňovaného ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu) je potrebné aj podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) považovať za dôvod na vyslovenie porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Obvinený má za to, že dôvodom nepoužitia § 39 Tr. zák. nemôže byť len samotná skutočnosť, že podľa názoru odvolacieho súdu ním uvádzané skutočnosti, vrátane odvolávania sa na starostlivosť o postihnutého maloletého synovca, nespĺňajú podmienky na mimoriadne zníženie trestu,

pričom tieto následne zohľadnil v tom, že mu uložil trest na samej dolnej hranici trestnej sadby. Odvolací súd bol totiž povinný svoj názor o nedôvodnosti použitia inštitútu mimoriadneho zníženia trestu riadne odôvodniť (tento sa pritom rovnako nedostatočne vysporiadal tiež s otázkou pomeru prítiažujúcich a poľahčujúcich okolností), a nie len bez ďalšieho - bez akéhokoľvek dokazovania - konštatovať nesplnenie potrebných zákonných podmienok. Súdny vôbec nevzali do úvahy, že predtým nebol súdne trestaný a dokonca ani postihnutý za priestupok, že v jeho prípade išlo o colníka s vysokoškolským vzdelaním, ktorý viedol usporiadaný život a príkladne sa staral o svoju rodinu, ako aj o postihnutého synovca, čo sú samo osebe okolnosti odôvodňujúce použitie § 39 ods. 1 Tr. zák. S poukazom na súvisiacu judikatúru najvyššieho súdu (R 5/2011) tu obvinený záverom upozornil na to, že on primárne nenamieta nevyužitie uvedeného zmierňujúceho ustanovenia, ale skutočnosť, že dané ustanovenie ani nemohlo byť aplikované, keďže v tejto súvislosti nebol nikto vypočutý (ani len predvolaný k výsluchu), a preto súdy nemohli skúmať ani obsah „neexistujúcich“ výpovedí, t. j. nemohli hodnotiť to, čo nevykonali, čo zahŕňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

A napokon v podanom dovolaní obvinený namieta tiež i peňažný trest, a to z hľadiska jeho výmery, keď konkrétne jemu uložených 300 eur považuje za neprimerane veľa vzhľadom na výšku ním prijatej sumy - 10 eur a 250 ukrajinských hrivien (čo je cca 8 eur), a to navyše prvostupňový súd vo svojom rozsudku nijako ani len nevysvetlil, ako ku konkrétnej výške uloženého trestu dospel. Rovnako tak potom podľa obvineného nepostupoval súd správne ani pri určení náhradného trestu odňatia slobody vo výmere 1 mesiaca (pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený), keď i tento trest musí byť ukladaný v súlade so zásadami ukladania trestu a musí byť spravodlivo a objektívne proporcionálny k výmere uloženého peňažného trestu.

Odpoveď na všetky vyššie uvedené otázky, dotýkajúce sa výroku o treste, nájdeme v už judikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Tomuto pritom opäť nedá nepoznamenať „postreh“ spočívajúci v tom, že z obsahu dovolania vyplýva, že obvinenému je daná stabilná prax najvyššieho súdu známa, avšak snaží sa „ísť proti“ nej, resp. ju nejako „obísť“ [napr. zo záverov stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikovaného pod R 5/2011 celkom zjavne vyplýva, že subsumovať pod dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. údajné nedodržanie všeobecných zásad pri ukladaní trestu nie je možné, z daného stanoviska tiež vyplýva, že námietka nepoužitia ustanovenia § 39 Tr. zák. nezakladá žiaden z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.].

Vo všeobecnosti neustále dovolací súd poukazuje na to, že samotná primeranosť trestu, resp. presnejšie poukaz dovolateľa na jeho údajnú neprimeranosť, nemá z pohľadu dovolania význam, a to vzhľadom na konštrukciu v danom smere relevantných dovolacích dôvodov, ktoré sú konštruované v súlade s výnimočnosťou inštitútu dovolania ako jedného z mimoriadnych opravných prostriedkov.

Treba zdôrazniť, že v danom prípade bol obvinenému uložený trest odňatia slobody na samej spodnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby (ako bolo uvedené pritom vyššie, správne mala mať táto vzhľadom na potrebu posúdenia konania ako viacčinný súbeh iné rozmedzie, širšie - konkrétne s vyššou hornou hranicou oproti 12 rokov ustanoveným v osobitnej časti Trestného zákona za trestný čin najprísnejšie trestný), ktorý ak chcel obvinený teda označiť za neprimerane prísny, musel to logicky odôvodniť údajne nesprávnym nepoužitím osobitného mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia.

K otázke ne/použitia ustanovenia § 39 Tr. zák. potom dovolací súd uvádza, že tento predpokladá pre svoju aplikáciu zistenia výnimočných okolností, čo je vecou zváženia súdu nižšieho stupňa (t. j. či v konkrétnom prípade takéto okolnosti existujú, alebo nie). Nie je pritom pravdou, že by súdy neodôvodnili svoje rozhodnutie (odôvodnenia oboch rozhodnutí treba vnímať komplexne) o nepoužití daného fakultatívneho inštitútu v posudzovanej veci. Zatiaľ čo však podľa názoru obvineného mali ním uvádzané skutočnosti - že predtým nebol súdne trestaný, ani postihnutý za priestupok, že v jeho prípade išlo o colníka s vysokoškolským vzdelaním, ktorý viedol usporiadaný život a príkladne sa staral o svoju rodinu, ako aj o postihnutého synovca - odôvodňovať použitie § 39 ods. 1 Tr. zák., názor konajúcich súdov bol iný, keď sa uvedené okolnosti prejavili jednak v konštatovaní existencie poľahčujúcej okolnosti

podľa § 36 písm. j) Tr. zák. („viedol pred spáchaním trestného činu riadny život“) z ich strany a jednak v tom, že bol obvinenému uložený trest odňatia slobody na samej spodnej hranici trestnej sadzby (vo výmere 5 rokov).

To, že obvinený sa staral o svojho postihnutého maloletého synovca bolo zrejmé z jeho výsluchu, pričom ak súdy tieto okolnosti týkajúce sa „osobných pomerov“ obvineného nepovažovali za také, ktoré by odôvodňovali použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák., nebol z ich strany žiaden dôvod akokoľvek v danom smere dopĺňať dokazovanie a zisťovať akékoľvek ďalšie bližšie súvisiace informácie (uvedené závery sú pritom relevantné aj z hľadiska odpovede na ďalšiu námietku obvineného, uvedenú nižšie). Potom nie je ani na mieste zo strany dovolacieho súdu uvažovať o akomkoľvek porušení práv obvineného, či inom prípadnom porušení zákona zo strany súdov nižšieho stupňa.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prerokúvaný trestný čin nepripúšťa.

V už spomínanom stanovisku publikovanom pod R 5/2011 dospel najvyšší súd k nasledovným záverom:

Hmotnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006) o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou povahou a významom sa primkyna k všeobecným hľadiskám ustanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, 3, 4 Tr. zák. a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďiť pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste nepadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por.

Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. a § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák. (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu ustanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 nezakladá žiadny dovolací dôvod.

Obvinený v podanom dovolaní venoval najväčší rozsah práve argumentácii ohľadne, údajne, jemu uloženého trestu v rozpore so zásadou proporcionality a individualizácie. Za neprimeraný považoval pritom okrem trestu odňatia slobody i trest peňažný a zároveň aj náhradný trest odňatia slobody, ustanovený mu pre prípad úmyselného zmarenia výkonu tohto. K tomu najvyšší súd dodáva iba toľko, že oba tresty boli uložené v rámci zákonnej sadzby, a teda opäť ide o námietky mimo rozsahu prieskumu dovolacieho súdu (mimo možností jeho „zásahu“ do uvedeného). Nedá však záverom k tomu nepoznamenať, že pozornosti dovolacieho súdu neušlo, že súdy neprepočítali 250 obvineným prijatých ukrajinských hrivien na eurá (cca 8 eur), a pri ukladaní peňažného trestu v podstate vychádzali z toho, akoby obvinený prijal „len“ eurá (viď str. 12 odôvodnenia prvostupňového rozsudku): „súd uložil

obžalovanému peňažný trest približne v rozsahu prijatého úplatku, teda v sume 300 eur.“ Nič to však nemení na závere uvedenom vyššie s tým, že nápravu bola v danom ohľade možné dosiahnuť len v odvolacom konaní.

§ V nadväznosti na už vyššie uvedené argumentoval obvinený v kontexte uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. ďalej tým, že nemôže súhlasiť s názorom odvolacieho súdu, že v treste, ktorý mu bol uložený, je dostatočne zohľadnená okolnosť spočívajúca v starostlivosti o postihnutého maloletého synovca, keď ani tento a ani jeho rodinní príslušníci neboli pred súdom ani len vypočutí. Ak súd nepovažoval ním navrhované dokazovanie za potrebné, bolo potom jeho povinnosťou to náležite odôvodniť. Obvinený má za to, že tým, že jeho návrhy na vykonanie dokazovania neboli akceptované a žiadny svedok v jeho prospech nebol ani len predvolaný, čím nemohli byť vzaté do úvahy skutočnosti svedčiace v jeho prospech, došlo k porušeniu zákona v ustanoveniach § 2 ods. 10 a 12 Tr. por. Ako je zdôraznené v tejto súvislosti ďalej, súd odmietol vykonať konkrétne výsluch svedka C. I. (zákonný zástupca jeho maloletého postihnutého synovca) podľa § 272 ods. 3 Tr. por. len z dôvodu, že jeho výsluch mal navrhnuť už na základe výzvy súdu podľa § 240 Tr. por., čo je síce pravda, avšak napriek tomu je potrebné považovať postup súdu prvého stupňa za nezákonný, pretože podľa použitého ustanovenia je možné odmietnuť navrhovaný dôkaz iba vtedy, ak sa týka okolnosti nepodstatnej pre rozhodnutie alebo okolnosti, ktorú možno zistiť inými, už skôr navrhnutými dôkazmi. Z povahy veci pritom podľa obvineného vyplýva, že aspoň výsluch už menovaného C. I. (ak už nie jeho maloletého postihnutého syna a ďalších členov rodiny) by bol podstatný minimálne pre rozhodnutie o treste, resp. skúmanie podmienok pre použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák.

K danej časti argumentácie obvineného dovolací súd v prvom rade - rovnako už v súlade so svojou judikovanou praxou - vo všeobecnosti poznamenáva, že za určitých okolností by nevyhovenie návrhom obvineného na doplnenie dokazovania mohlo znamenať porušenie jeho práva na obhajobu [na konštatáciu dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. sa pritom požaduje porušenie zásadnej intenzity]. Z pohľadu dovolacieho súdu je pritom podstatné v danom ohľade, či obvinený pozná „reakciu“ na svoj návrh zo strany konajúceho súdu, resp. či teda dostal odpoveď (ktorá má zákonný podklad), prečo danému návrhu nebude vyhovené. Samotné súdom uvádzané materiálne dôvody, majúce oporu v Trestnom poriadku, sú potom už vylúčené z prieskumu dovolacieho súdu, keďže by tým došlo k zásahu do „skutkových“ otázok (je totiž skutkovou otázkou, prečo súd nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie dôkazom navrhovaným obhajobu, ako je zrejme z už vyššie niekoľkokrát zdôrazňovaného).

V konkrétnostiach posudzovanej veci dal dovolací súd odpoveď na uvedené dovolacie tvrdenia obvineného už vyššie. Treba pritom uviesť, že pointa predmetnej výhrady tkvie v tom, že súdy mali vyhovieť jeho návrhu na doplnenie dokazovania, pretože inak nemohli posúdiť, či je v jeho prípade potrebné aplikovať § 39 Tr. zák. (súvis navrhovaného doplnenia dokazovania s výrokom o treste).

Na danom mieste sa pritom dovolací súd vyjadrí z hľadiska v úvode zmieňovaného aspektu, a teda z pohľadu možného (údajného) porušenia práva obvineného na obhajobu.

Z obsahu spisu vyplýva, že obvinený navrhol v závere hlavného pojednávania konaného 29. marca 2016 doplniť dokazovanie výsluchom - otca jeho maloletého postihnutého synovca - C. I. (s tým, že výsluchom menovaného svedka majú byť objasnené osobné pomery obvineného), ktorý návrh súd prvého stupňa uznesením podľa § 272 ods. 3 Tr. por. odmietol vykonať. Dané ustanovenie dáva zákonný podklad pre odmietnutie stranami navrhovaného vykonania dokazovania, pričom však ďalší materiálny (vecný) dôvod pre takéto odmietnutie je i v ustanovení § 240 ods. 3 veta druhá Tr. por., a to konkrétne z dôvodu „oneskoreného“ predloženia návrhu na doplnenie dokazovania.

V odôvodnení svojho rozsudku následne k tomu súd uviedol nasledovné (str. 7): „Podľa § 272 ods. 3 Tr. por. súd odmietol vykonať dôkaz výsluchom svedka C. I., ktorý je zákonným zástupcom maloletého C. I. Výsluchom menovaného svedka mali byť zisťované osobné pomery obžalovaného. Nejde však o žiadnu novú okolnosť. Výsluch tohto svedka mohol obžalovaný navrhnuť už v čase po výzve podľa §

240 Tr. por., lebo sa zrejme nezačal o maloletého starať až po prevzatí výzvy podľa § 240 Tr. por. a išlo o okolnosť obžalovanému známu dokonca ešte pred spáchaním prerokovanej trestnej činnosti. Výsluch navrhovaného svedka nijakým spôsobom preto nevyplýval až z priebehu dokazovania, či už z výsluchov svedkov - colníkov alebo svedka N. J.. Preto nebol žiadny dôvod na výsluch svedka C. I. a súd mohol navrhovaný dôkaz odmietnuť vykonať v súlade s Trestným poriadkom.“

Tiež je možné v danej súvislosti poukázať i na str. 4 prvostupňového rozsudku, kde sa uvádza nasledovné: „Obžalovaný k osobným pomerom na hlavnom pojednávaní uviedol aj to, že je krstným otcom chlapca, ktorý je po mozgovej obrne, je to syn jeho švagra. Pomáha pravidelne pri rehabilitačných cvičeniach, každý rok chodia aj na rehabilitačné sústredenia. Pomáha s prepravou chlapca.“

Vychádzajúc z vyššie uvedeného a vnímajúc odôvodnenie komplexne potom v danom smere dovolací súd uzatvára, že súd zdôvodnil, prečo navrhovanému doplneniu dokazovania nevyhovelo, ktorý vecný dôvod má aj zákonnú oporu. Navyše sú ale zrejme aj iné vecné dôvody pre odmietnutie daného návrhu, a síce nepotrebnosť vykonania daného dôkazu. Súd poznal totiž okolnosti týkajúce sa starostlivosti obvineného o maloletého synovca z jeho samotnej výpovede a dokonca ich aj zvažil pri ukladaní trestu (to, že nie s následkom, v aký dúfal obvinený, a teda uložením trestu odňatia slobody pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu, nemôže potom znamenať porušenie práva na obhajobu, ani naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu). V skutočnosti však nebolo prečo ďalej v danom smere vykonávať dokazovanie (uvedené vyplýva pritom už zo skutočností uvádzaných dovolacím súdom v kontexte predchádzajúcej dovolacej námietky obvineného).

§ Záverom podaného dovolania napokon obvinený poukazuje na to, že obe napadnuté rozhodnutia nesú znaky svojvoľnosti a arbitrárnosti, predovšetkým neobsahujú dostatočne náležité a zrozumiteľné vysvetlenie svojich skutkových a právnych záverov. Bolo pritom povinnosťou súdov uviesť, ktoré skutočnosti vzali za dokázané, o ktoré dôkazy opierajú svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa správali pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Poukazujú na judikatúru ústavného súdu obvineného v danom ohľade tiež zdôraznil, že z tejto (resp. z práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, či tiež rovnako čl. 6 ods. 1 dohovoru) o. i. vyplýva aj právo strany na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Všeobecný súd teda nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

K danej námietke poukazuje dovolací súd na niekoľko skutočností, a to v poradí dôležitosti (začínajúc najdôležitejším argumentom, ktorý by koniec koncov bol postačujúci aj samotný ako odpoveď na vyššie uvedeného dovolacie výhrady): i/ v súlade s § 371 ods. 7 Tr. por. dovolanie len proti (samotnému) odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné; ii/ odôvodnenia oboch rozhodnutí je potrebné vnímať komplexne, pričom tieto rozhodne nemožno označiť za arbitrárne, či dokonca ani nedostatočne odôvodnené; iii/ na údajné nedostatky v odôvodnení poukazuje obvinený vo viacerých aspektoch (v súvislosti s nezodôvodnením použitej právnej kvalifikácie, neuloženého mimoriadne zníženého trestu, nevyhoveného návrhu na doplnenie dokazovania a pod.), ku ktorým sa dovolací súd vyjadroval už vyššie, pričom tiež námietky smerujúce voči odôvodneniu uplatňoval obvinený už v pôvodnom konaní, kedy mu bolo aj s poukazom na relevantnú judikatúru ústavného súdu správne argumentované o. i. tým, že je dôležité, aby súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné (nie všetky) argumenty strany a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému - uvedených záverov si je ale opäť vedomý i obvinený, ako je zrejme z vyššie uvedeného.

Ako posledné považuje dovolací súd za vhodné citovať nasledovnú pasáž z rozhodnutia odvolacieho súdu (str. 9): „Postup súdu prvého stupňa pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia rozhodne nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda jeho postup v danom prípade neindikuje možnosť porušenia práva obžalovaného na súdnu ochranu. Skutočnosť, že obžalovaný sa s právnym názorom súdu prvého stupňa nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej

neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru. Právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 6 Dohovoru nie je možné vykladať tak, že zaručuje obžalovanému právo na také rozhodnutie, aké zodpovedá jeho predstavám.“

Ako je zrejmé z vyššie uvedeného, najvyšší súd teda nezistil v posudzovanej veci opodstatnenosť žiadnej uplatnenej dovolacej námietky z hľadiska jej možného podradenia pod niektorý z do úvahy prichádzajúcich dôvodov dovolania - § 371 ods. 1 Tr. por., a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.